

У Јужној Америци извршен је још један државни удар, овог пута у Парагвају, пошто је левичарски председник Фернандо Луго по хитном поступку свргнут гласањем у Сенату. Иако је ова промена власти у сиромашном и наизглед неважном Парагвају извршена мирним путем кроз институције система, она је већ изазвала веома оштре реакције већине јужноамеричких држава, док ситуација у овој земљи прети да изазове озбиљну кризу на овом континенту. Такође, Боливија је суочена са штрајком полиције, који може да прерасте у отворену побуну, а ова два догађаја, иако споља неповезана, побуђују сумње да појединим државама Јужне Америке прете нереди и нестабилност, који би угрозили до сада постигнуте реформе и вратили их у подређени статус.

Смена по хитном поступку

Фернандо Луго је био први левичарски председник Парагваја после вишедеценијске владавине Колорада, странке локалних моћника и великих земљопоседника, а смењен је после оружаног сукоба 15. јуна између полиције и сељака безземљаша, који су окупирали земљиште једног истакнутог опозиционара. У окршају је погинуло 10 сељака и 7 полицајаца, док је више од 100 рањено, а иако је Луго отпустио министра унутрашњих послова и шефа полиције, опозиција је искористила овај случај да га свргне с власти.

Луго, бивши католички бискуп, на власт је 2008. дошао као представник "Алијансе за промене", савеза више левичарских и социјалистичких странака, која, међутим, није опстала после његовог избора. Иако је донео низ мера за помоћ сиромашнима, председников положај био је ослабљен и неспровођењем обећане аграрне реформе, која није изведена због снажног отпора земљишне олигархије.

Кржави јунски догађаји дали су Колораду идеалан повод за обрачун, јер су у сукобу око

земље, који су иначе чести у Парагвају, први пут коришћене пушке, мачете, мачеви, копља и стреле, а полиција је саопштила да су и неки полицајци убијени софистицираним оружјем које једино поседује војска. Овај трагичан догађај додатно је угрозио иначе ослабљени рејтинг доскорашњег председника, а Луго је смењен не само у Сенату, којим доминира странка Колорадо, резултатом 39:4, већ је за његов одлазак гласао и цео Доњи дом парагвајске Скупштине (76:1). Луго је оптужен не само због сукоба на фарми, већ и због других акција. Опозиција му је замерила подршку скуповима младих социјалиста у војним објектима и толерантан однос према акцијама герилске Парагвајске народне армије, која је одговорна за бројна киднаповања и убиства полицајаца и војника у забаченим подручјима.

Читав процес смене председника изведен је међутим за само два дана, а да Луго није добио потребно време да припреми одбрану. Иако је смена изведена наизглед по закону, она је огорчила многе становнике Парагваја, од којих је око 5 000 одмах изашло на улице Асунсиона, али су присталице смењеног председника после јаких сукоба са полицијом растеране воденим топовима. Да његов случај не би био повод новог крвопролића, Луго је прихватио смону, али су владе већине латиноамеричких држава, попут Аргентине, Венецуеле, Еквадора, Кубе, осудиле цео процес и окарактерисале га као државни удар и нелегални преврат, наводећи да неће признати новог председника Франка. Лугову смону нису одобриле чак ни десничарски Чиле и Колумбија, а председница Аргентине Кристина Фернандес Киршнер је изјавила да се "без икакве сумње десио државни удар у Парагвају" и да је то неприхватљиво. Она је из Асунсиона већ опозвала свог амбасадора, док су Уругвај и Бразил позвали своје дипломате на консултације. Бразил је такође предложио да се Парагвај одмах избаци из регионалних блокова МЕРКОСУР и УНАСУР.

Колика је улога САД?

Јужноамеричке земље сматрају да смона парагвајског председника представља нелегалан и недемократски чин и кршење демократске процедуре, коју државе континента са дугом традицијом државних удара и безаконја настоје да изграде у оквиру заједничких институција МЕРКОСУР и УНАСУР. У првим коментарима овог догађаја, поједини аналитичари сматрају да је ипак реч о унутрашњем обрачуна, пошто у Парагвају наредне године треба да се одрже општи избори. Лугова смона представља

Пише: Александар Костић
понедељак, 25 јун 2012 03:21

припрему странке Колорадо да се врати на власт, која је због слабости сопственог кандидата желела да елиминише најопаснијег противника још пре кампање.

Председника Парагваја до наредних избора биће либерал Франко, чија ће активност зависити од подршке Колорада., који се нада повратку на власт и подршци Запада. Због повезаности Колорада са трговином дрогом и прањем новца САД су биле подржале Луга кад је дошао на власт, али је реакција САД, Шпаније и ЕУ поводом Лугове смене сада (не)очекивано млака и пружа повод за бројне спекулације. Стејт департмент позвао је све грађане Парагваја да буду мирни, смирени и одговорни, у складу са демократским принципима, док је Шпанија издала слично саопштење у коме исказује поверење у парагвајску демократију. Шефица европске дипломатије Кетрин Ештон саопштила је да "са забринутошћу прати развој политичке ситуације у Парагвају" и позивала све стране да поштују демократску вољу. Немачки амбасадор у Парагвају Клод Роберт Елнер био је ипак најискренији пошто је изјавио да је промена изведена у оквиру закона и устава и да ће наставити сарадњу са Парагвајем.

Поједини аналитичари сматрају да промена власти у Парагвају не би ни могла да се деси уколико већ унапред није одобрена у Вашингтону, наводећи да је Парагвај после Хондураса други Обамин државни удар. То су засад ипак претпоставке, и остаје тек да се види како ће се понашати САД, за које се ипак очекује да ће војно и финансијски подржати нову владу. Планирана или не, промена власти у Парагвају пружа изванредну прилику САД, које су веома забринуте због могућности да се у Јужној Америци створи јединствени блок, да забију клин између Аргентине и Бразила. Сумњу у постојање плана изазвала је и најава Британије, неколико дана пре Лугове смене, да ће поново отворити своју амбасаду у Асунсион. Нови председник Парагваја најавио је дипломатску офанзиву међу земљама Јужне Америке која би требало да донесе признање његовој влади. Ипак, Федерико Франко је по свему судећи само привремени актер, док ће се прави окршаји и судбина Парагваја решити на следећим изборима, на којима Луго не може да се по садашњим прописима поново кандидује, пошто Устав предвиђа само један мандат. Постоје међутим неке најаве да Луго неће бити спреман да се поново преда. Парагвајски избори биће тако изузетно важни за политичку ситуацију у целом региону.

Сцена за државни удар

Истовремено са пучем у Парагвају, избила је и побуна око 4 000 полицајаца у Боливији, који захтевају веће плате. Побуна која је започела у Ла Пазу, у петак се проширила по целој Боливији, а око 4.000 полицајаца је заузело касарне широм земље. Полицајци захтевају да се укине закон који им забрањује да се политички изјашњавају, а такође и оставку шефа полиције. Протести су већином били мирољубиви осим у једној полицијској станици у престоници Ла Пазу у којој су побуњени полицајци запалили намештај и документа. Лидери побуне су саопштили да представљају већину полицајаца у земљи и захтевали директне разговоре са председником Евом Моралесом. Као одговор, боливијске власти су понудиле преговоре и извеле војску на улице градова из којих се повукла полиција.

Боливијски председник Ево Моралес аутохтони је Индијанац и један од истакнутих левичарских лидера Јужне Америке. Он је 2010. поново изабран, али је његова популарност пала на око 43% одсто, због низа протеста везаних за плате, поскупљења и примедбе на његову подршку изградњи аутопута кроз џунглу. Моралес има бољи однос са боље плаћеном и опремљеном војском него са полицијом, коју становништво види као најкорумпиранију институцију у земљи. Побуна полиције представља ипак озбиљан изазов, док поједини аналитичари предвиђају да би она могла да ескалира у велику политичку кризу уколико се не реши мирним путем. Ситуација засад није близу решења, а м
инистарка комуникација Аманда Давила је чак оптужила штрајкаче да желе да припреме "сцену за државни удар", пошто по њеним речима, они складиште оружје и притискају колеге да им се придруже.

Боливијски председник тек треба да реши овај проблем, али је индикативно да је побуна избила неколико дана пошто је Влада Боливије одлучила да национализује рударску компанију Колквири у власништву швајцарске корпорације Гленкор. Ево Моралес је почетком јуна изјавио да влада може да национализује све компаније повезане са експлоатацијом природних добара и нагласио да фирме, које на пример поседују мрежу далековода, комуникацијска средства и системе водовода не могу да буду у приватном власништву. У претходних шест година у власништво државе Боливије прешао је сектор

Опасне игре у Парагвају и Боливији

Пише: Александар Костић
понедељак, 25 јун 2012 03:21

гаса и нафте, телекомуникација и више електроенергетских компанија, а Моралес је увео низ економских мера које су учиниле да је земља прошле године имала раст БДП-а 5,3 одсто, што је више од просека Латинске Америке. Просечни годишњи привредни раст од 2007. у Боливији износи 4,5 одсто, спољни дуг је смањен, приходи од пореза повећани, а девизне резерве земље су достигле 21 милијарду долара. Између 2005. и 2010. стопа незапослености пала је са 8,4 на четири одсто. Захваљујући исплатама и програмима повећао се број деце која иду у школу, више старијих људи почело је да прима државне пензије, а мајке које немају здравствено осигурање добиле су здравствено лечење пре и након порођаја.

Боливија је ипак и поред ових успеха врло сиромашна земља, иако је удео умерено сиромашних у укупном становништву пао са 60 на 49,6%, а екстремно сиромашних са 38 на 25 одсто. Ипак, по оцени програма Уједињених нација за развој УНДП Боливија је најуспешнија земља Латинске Америке у "пребацавању" ресурса најрањивијим припадницима становништва. Због резултата које постиже, ова држава је, иако сиромашна, постала врло опасан пример у региону, а и свету. Боливија такође упркос свом сиромаштву, има велики геостратешки значај, а њена нестабилност могла би довести и до нестабилности великог дела континента. Посебна опасност по Боливију лежи у томе што су у њој од раније јаке аутономистичке тенденције, посебно у три богата региона где је насељено становништво европског порекла. Најбогатије провинције тражиле су већу аутономију и контролу над приходима од извора нафте и гаса, а 2010. је због референдума у провинцији Санта Круз Боливија била у опасности од распада и грађанског рата. Криза је тада ипак превладана, али не и елиминисана, због чега свака побуна попут садашње побуне полицајаца може да доведе до тешких последица.

Парагвај и Боливија су две сиромашне земље, које међутим имају велики стратешки

Опасне игре у Парагвају и Боливији

Пише: Александар Костић
понедељак, 25 јун 2012 03:21

значај. Догађаји који се у њима тренутно одвијају могу да буду резултат унутрашњих проблема, али, на основу неких индиција може се посумњати да су стратегије из Вашингтона, да би покренули процес елиминације социјалистичке опасности из свог “задњег дворишта”, најпре изабрали на слабије карике у ланцу.